

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan sveder, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld., 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 18 gld., za četrt leta 3 gld., 30 kr., za jeden mesec 1 gld., 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša. — Za ostanila plačuje se od četristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravni štev je na Kongresnem trgu št. 12. — Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Deželni odbor contra samoslovenskim javnim napisom v Ljubljani.

II

Sedaj, ko smo priobčili v polnem obsegu preizkušeno odločbo deželnega odbora o naših javnih napisih, pojasniti nam je pravno stališče, katero zavzemamo mi in katero bo zavzel najbrž tudi občinski svet v očitelji tej odločbi. — V to svrhu pa je potrebno, da ponovimo pred vsem v kratkih potezah dosedanje zgodovino samoslovenskih javnih napisov v Ljubljani, kajti le tedaj zamogel bo jasno gledati v to zamotano zadevo čitatelj ter si napraviti tudi svojo sodbo.

Občinski svet Ljubljanski je dne 24. junija 1892. sklenil, da se nekatere ulice na novo označujejo, da se nekaterim drugim imena preimenujejo, sploh pa da se to zvrši samo v slovenskem jeziku in da ima to načelo veljati tudi za v bodoče. Deželni predsednik kranjski je z ukazom z dne 24. julija 1892. ta sklep povsem ustavil in prepovedal, češ, da se z njim krati Nemcem v Ljubljani pravica, zajamčena jim v členu XIX. temeljnega zakona, da je sklep protiven propisom za kataster in da se proti njemu pritožuje v posebni ulogi 561 „Nemcev“ ter stolni kapitelj. Zoper ta ukaz se je občinski svet pritožil do ministerstva za notranje reči, a to je z odločbo z dne 9. novembra 1892. odbilo ta rekurz iz razlogov izpodbijane ukaza. Na to je občinski svet sklenil dne 15. novembra 1892. pritožbo do upravnega sodišča. Ta zadnja instanca je pritožbi z razsodbo z dne 29. decembra 1893 ugodila ter izpodbijano odločbo razveljavila kot zakonu protivno in sicer uvažuje, da označevanje ulic in drugih javnih prostorov spada po zmislu § 26. obč. reda brez dvojbe v samosvoje področje Ljubljanske občine, katero lahko vrši svobodno in kakor sama določi in uvažuje, da ni nobene zakonite določbe, ki bi to pravico občine omejevala ali utesnjevala. Nadalje naglašalo je upravno sodišče, da v tem slučaju tudi o kršenju člena XIX. tem. zak. ni moči govoriti, češ, „da je ta člen le dispozitivna določba, da je v njem izraženo zgolj splošno načelo, katero je stoprav treba

podrobneje izvesti zakonodavnim in upravnim putem.“ Temeljem te razsodbe sklenil je občinski svet v svoji seji z dne 5. junija t. l. na predlog pravnega in finančnega odseka: 1.) Javni napis pri vseh ulicah in trgih Ljubljanskega mesta se imajo tako premeniti, da se napravijo vsi brez vsake izjeme v slovenskem jeziku. 2.) Hišne tablice imajo se od sedaj pri novih hišah napravljati izključno s slovenskim napisom in sicer na stroške hišnih lastnikov. Gledé tistih hiš, ki se nahajajo v ulicah, na cestah, ali trgih, katerih imena so se premenila, je ravno tako postopati, kakor glede novih hiš, ki do sedaj še nimajo hišnih tablic; te hišne tablice je na občinske stroške napraviti. 3.) Dosedanje hišne tablice z dvojezičnim napisom je na stroške občine nadomestiti z novimi tablicami s samo-slovenskim napisom, a le pritistih hišah, katerih lastniki proti temu v določenem roku ne bi izrecno ugovarjali in katerih hiše se ne nahajajo v ulicah ali na trgih, katerim so se imena v novjšem času premenila. — Z naredbo z dne 27. junija t. l. je deželni predsednik baron Hein prepovedal izvršitev a) sklepa zgoraj ad 2.) v kolikor se s tem sklepom nalaga hišnim posestnikom dolžnost, da morajo, bodi na lastne, bodi na občinske stroške na svojih hišah napraviti ali dovoliti, da se napravijo take tablice, na katerih je razen številke še kak napis; b) sklepa zgoraj od 3.) v kolikor se je z njim zaukazalo pozivno postopanje z vezanjem pravnih posledic na zamudo določenega roka, torej zgolj le iz formalnih razlogov. — V glavnem jedru pustila je torej deželna vlada označene sklepe mestnega sveta neizpremenjene, a navzlic temu se je občinski zastop zoper ravno navedeno delno razveljavljanje njegovih sklepov pritožil na ministerstvo za notranje reči in ta pritožba še ni rešena. — Mej tem pa je vložilo osem nemčurških hišnih posestnikov zoper samoslovenske ulične napise pritožbo tudi na deželni odbor in ti možje izposlovali so srečno prepoved, katero smo včeraj doslovno priobčili.

Exempli gratia bodi tu omenjeno še, da so tačas, ko je deželno predsedstvo kranjsko sklicuše se na čl. XIX. tem. zak. prvi pot prepovedalo samo-

slovensko označevanje Ljubljanskih ulic in trgov, tudi Celjski Slovenci, meneč, da tisti člen velja tudi zanje, zahtevali od Celjskega mestnega zastopa dvojezične ulične napise ter se zoper odklonitev te zahteve pritožili na deželni odbor štajerski. Le-ta pa je pritožbo zavrnil, češ, da je označevanje ulic in trgov zadeva mestne avtonomije, v katero, dokler se ne krši kak pozitivni zakon, nihče uima pravice posegati. Upravno sodišče pa se je na nadaljnjo pritožbo Celjskih Slovencev izreklo nepristojnim za razsojevanje te zadeve. Tako torej na Štajerskem, kjer je šlo za brambo hegemonije nemškega jezika.

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani, 29. avgusta.

Obletnica cesarskega reskripta

s katero je krona priznala historično pravo češko in radi katerega proslave se je lani zgodilo toliko nesreč v Pragi, se bo tudi letos najbrž slovesno praznovalo. Omladinci delujejo na vso moč na to, razpošiljajo oklice in pozivljajo svoje somišljenike, naj ali javno ali privatno slave ta dan. Nekateri listi sodijo, da je to agitacijsko sredstvo, da bi na shodu mladočeške stranke imeli Omladinci večino.

Levičarji in nacionalci.

Vse kaže, da pride mej levičarji in nacionalci na celi liniji do boja. Levičarje je razdražila ustanovitev zaveze Nemcev na Češkem, ki ima obitno protisemitske tendence, in pa postopanje nacionalcev na Štajerskem in na Koroškem. Najprej so levičarski listi druge vrste streljali na nacionalce, naposled pa se je vzdramila tudi „N. Fr. Pr.“ in napadla dra. Steinwendra, ki je pri zadnjih volitvah zmagal samo s pomočjo levičarjev, ter kupil „Deutsche Zeitung“, da v njej na najbrezobzirnejši način pobija svoje rešitelje. „N. Fr. Pr.“ imenuje Steinwendra in vso njegovo stranko političnega „Augusta“ v parlamentarnem cirkusu. Obita se nacionalcem, da na Koroškem in na Štajerskem postopajo kot izdajalci, dokazuje, da bo njih agitacija na Moravi pospešila napredovanje Čechov in končuje z vzdihom, da je nemškonačionalna stranka razbila slovo vseh Nemcev na Češkem. — Tudi sicer so levičarji, in sicer v prvi vrsti Praški skrajno nezadovoljni s položajem, pa tudi z levico. Jezi jih, da

LISTEK.

Lady Hilda.

(Roman, angleški spisala Ouida.)

VI.

(Dalje)

Mimogrede ti povem, da je ta zoperni mladi des Gommeux zopet za njo prišel. Občujem z njim prijazno, ker drugače ne morem. Ti lahko vse to preskočiš, ali daj pismo ženi čitati. Saj tudi jaz ne čitam tujih pisem do konca, torej tega tudi od tebe ne smem zahtevati. Tudi tukaj bo meseca aprila nekaka dirka, ali vem, ti bi se samo rogal, da jo vidiš — kar bi bilo neuljudno — ali, kar je še huje, ti bi psoval. Bodi torej tako dober in pridi, še predno se začne.“

On zloži pismo, napiše čez prvo stran: „Prosim te, pridi kmalu“ in je naslovi na Carla Clairvaux. Komaj je bila list odposlala, jej pride na misel, da je povsem nepotrebno, da pride ta dobri, nespretni Clairvaux. Njegovo povpraševanje, dlakoplenje jej ni prav nič ugajalo. On še v svojem življenji ni ničesar razumel, kar je bilo količkaj zamotano.

Jezila se je sama na-se, da je količkaj mislila, da je v kaj zapletena in ker nikakor ni hotela, da bi jo brat kaj izpraševal. Sedela je pred kaminom in gledala v ogenj — misleč na Pallestrino, na njene duhteče cvetke, njene obledele prekrasne freske, nje gozdno samoto, obsijano z mesečnim svitom. Tako je dolgo časa sanjnila — dolgo samo zanjo, ker ni imela navade, dolgo sanjariti. Za to je bilo njeno življenje preveč sijajno in neiskreno. Mislila je, da z zadostno veliko svoto bi bilo mogoče Pallestrino — ne „restavrirati“ — nego povzdigniti do slave, katero je uživala za kardinala. To bi bila krasna naloga skoro za celo življenje.

Hkrati ustane, vzdihne nezadovoljno, gre v svojo spalnico in ošteje sobarice: prišle so jej bile na ovratnik zopet valenciennes-čipke in njej so bile te čipke jako zoperne, ker so se ponarejale in ker so zelo cenene; namesto srebrnosive obleke z genoveškimi gumbi pripravile so jej za danes kostanjevorjavo baršunasto krilo, mesto peau de suède, dale so jej glacé-rokavice; mesto čevljev à la paysanne, pripravile so jej čevlje à la Pompadour, a bil je lep, suh dan — res, danes je bilo vse narobe, a hišne so vse same neumnice, kakor jih je strogo

in srdito imenovala, v kolikor se fina dama sploh jeziti more.

Njeni posli so bili že vajeni nje slabe volje, ali ona je bila drugače jako radodarna, a če je kdo izmed poslov obolel, bila mu je jako dobra. Zato so tudi vse potrpežljivo prenašali in se zadovoljevali s tem, da so jo tožili svojim tovarišem.

„Da ima my'ady kakor druge gospé svoje „petites affaires“, bi jej bilo laglje ugoditi, rekla je večkrat nje prva hišina, ki je bila služila že v najodličnejših rodovinah in se na take reči razumela. Naravno, ker gospa ni imela nikakih „petites affaires“, je bilo tudi dosti manj darov, kakor pri drugih odličnih damah, a kaj za to, ko je my'ady tako imovita in se da tako lahko prevariti.

Mylady v srebrno-sivi obleki z genoveškimi gumbi sede v svojo kočijo in se odpelje najprej v galerijo, katere se ni mogla nagledati, potem pa na obiske, kateri so jej bili zelo neugodni. Že deset let je živela v velikem svetu, a ta „veliki svet“ je bil vendar premahen, da bi se mogel duhoviti človek z njim zadovoljiti, ako nima narave grofice Mile.

Kraj vsega tega se lady Hilda uveri, da je Florenca dosti bolj zanimiva, kakor je mislila. Flo-

je Weitlef kot načelnik nemškega schulvereina kapituloval pred nemškimi nacionalci in groze z nasprotstvom koaliciji, če bi grof Hohenwart zmagal v boju za Celje.

Vnanje države.

Bolezen ruskega carja.

Vesti, da je bolezen ruskega carja neznatna, menda niso resnične. Ne pové se sicer jasno, kaj je carju, ali posamični podatki svedočijo, da je za tako zvano Brightovo boleznijo obolel. Bolezen je torej nevarna. Mnogi bolniki jo premagajo srečno, a mnogim je tudi že prestrigla nit življenja. Car lahko še dolgo živi, gotovosti pa ni. S tem mora računati tudi mejnarodna politika, kajti ruski car je steber, je nosilec evropskega miru, in že zato, ne glede da je slovanski vladar, bi žalovali, da mu kruta usoda konča življenje.

Bolgarska.

Poročevalec „Frankfurter Zeitung“ je govoril s Stambulovom. Ta je rekel, da je položaj neugoden. Ministri ne vedo, kaj hočejo, kajti pravi šef je Koburžan. Oa, Stambulov, je zagotovil entente cordiale s Turčijo in pripravljaj alijanco z Rumunsko. Srbija in Grška sta pred nekaj leti hoteli Makedonijo razdeliti in sta k temu povabili tudi Bolgarsko, a Stambulov je predlog odklonil in o njem poročal sultanu. Knez hoče po sili, da ga Rusija prizna. To je njegova fiksna ideja. Zato agituje, da bi bilo prihodnje sobranje rusofilsko. Rusofili se mu pa le približujejo, da bi ga mogli prodati. Evropskega časopisja sodba o Stambulovu je obudila Koburžanovo ljubosumnost. Naj stori kar hoče, priznanja pa Bolgarske ne sme žrtvovati. Odkar se je Koburžan oženil, je jako nestrpljiv. Mladina in vojska ne bo pripustila, da bi se Bolgarska izročila Rusiji. Ta je tako mogočca država, da bo Koburžana le pripoznala, če se jej za to dajo izdatne koncesije. Kar zahteva Rusija, tega ne dobi. Tega jej ne dajo niti rusofili, ki delajo le na to, da odstranijo Koburžana. Čim se vrne Cankov, se bo to začelo. Kandidat Rusije za mesto bolgarskega kneza je princ Franc Josip Battenberski.

Nemčija.

Dne 26. t. m. se je v Koloniji sešel 41. nemški katoliški shod. Meji drugimi se je vzprejela tudi resolucija glede posvetne papeževe države. Na shod se je zbral okoli 4000 katolikov, največ seveda Prusov, predsedoval pa je neki Bavarec. O tem so zborovalci hoteli pokazati svoj centralizem, na kar se v Berlinu poklada velika važnost, tembolj, ker so bili doslej nemški katoliki najodločnejši partikularisti. Tega pa, čemur so se izneverili katoličani par excellence, so se oklenile druge stranke. Partikularisti hanoveranski in besenski se zbero dne 3. septembra v Frankobrodu, da se dogovoré glede nadaljnjega postopanja. Oni so odločni nasprotniki pruske hegemonije, nikakor pa ne jedinstvi Nemčije. Taki, kakor nemški partikularisti smo narodni avtonomisti v Avstriji.

Odkritje Cigaletovega spomenika.

(Izvirno poročilo.)

Zadnjo nedeljo se je narod slovenski zopet oddolžil jednemu izmed mož, ki svoje življenje posvečujejo delovanju za utrditev njegovega zgodovinskega obstanka in za prosope boljše bodočnosti njegove. Javen spomenik se je postavil, plošča v rojstveno hišo se je vzdala Mateju Cigaretu, kojega zasluge za nas so poudarjale te dni jednoglasno vsi slovenski časopisi. Slovesno se je jedno kakor drugo zvršilo v Črnem vrhu nad Idrijo, odnosno v Loméh, kjer je Cigale porojen bil. Kdor je bil temu priča, dobil je v srce dolgotrajen prijazen spomin. Vredno pa je, zabeležiti to in ono tudi za širšo javnost, ker

renca ni samo bila, ampak je še sedaj prekrasna. Ako so se v njej mudili ljudje najrazličnejše narodnosti, je bilo mej njimi vendar nekaj prav ugodnih. Ako se je ta družba s svojo razuzdanostjo a tout prix vsakomur mrzila — no, to je usoda te družbe povsod. Bile so tu prelepe hiše in prelepe zabave. Ako so se jedni in isti ljudje tudi prevečkrat videli — iz tega prepogostega občevarja nastane lahko veliko sovraštvo, a tudi pravo prijateljstvo. Florenca jej je bila mila.

Skušala je celo, po gotovem načrtu urediti svoje vsakdanje življenje: jutro je presanjala pred kako priljubljeno jej sliko Giorgionovo ali Veroneseovo, ali pa brskala v kaki tamni starinarski prodajalnici, kjer so bile prave dragocenosti često pomešane z ničvrednimi ropotijami; predvečer je preživela pri prijateljicah, večere pa v društvu — ki ni moglo postati intimno, ker se je premalo poznalo in se je vendar tako dobro poznalo, da si je kratilo čas s šalami in zabavami. Vse je laglje prenašala, če je slišala izvesten glas, kateri je slišala večkrat, nego je sama vedela, če je videla izvesten obraz, kateri videti jej je bila večja potreba, nego je slutila.

(Dalje prih.)

marsikdo, ki bi bil rad osebno gledal in čutil celo slovesnost, pa bil je priti zadržan, poseže znabiti rad po kratkem popisu, in ker je sploh zanimivo vedeti, kako naš narod na različnih krajih svoje domovine razodeva čut hvalečnosti svoje.

Priprave za slovesnost vodil je vse poseben odsek Črnovrških mož, na čelu jim gosp. nadučitelj Pipan, katerega je na vse strani izdatno podpiral g. kaplan Alojzij Stroj. Ta odsek priskrbel je tudi od raznih strani doneske, s katerimi se je omislila piramida, potem plošča. Obratual je pa tudi pozornost na vse, kar se je dalo v oddaljenem gorskem kraju prirediti za dostojen vzprejem in za pogoščenje udeležnikov. Posrečilo se mu je vse v najboljšem pomenu besede in če bi ne imel vže zadoščenja za svoj mnogi trud in znoj v tem, da je služil dobri stvari in vzvišenemu namenu, imel bi ga v priznanji, katero se mu je z zahvalo vred izrekalo od vseh strani.

Lepo dopolnine je bilo, ko se je več voz z gosti od Ljubljanske strani pomikalo od Godoviča navzgor proti Črnovrški planoti. Na meji občine je bil postavljen slavalok gostom v pozdrav in čim bolj si se blizal Črnemu vrhu, tem gosteje so vihrale narodne zastavice z mlajev ali pa s posameznih, samotnih hiš. Okolu 10. ure so ti gostje došli pred Črni vrh sam in na mestu, kjer so izstopili iz vozov, pozdravil jih je nadučitelj g. Pipan, obdan od občinskih mož in celega gasilnega društva. Še posebe je načelnik tega društva g. Čuk pozdravil v imenu občine njenega državnega poslanca g. dra. Ferjančiča. Ta se je v tej lastnosti, kakor tudi kot načelnik društva „Pravnika“ toplo zahvalil za prisrčni vsprejem. Ošla je potem vsa družba, pozdravljena od občinstva z „Živio“ klici do hiše gospe vdove Lampetove, ki je za ta dan prevzela veliko skrb gospodinje za vse udeležnike. Tam je bilo videti že mnogo drugih gostov, osobito iz Idrije in sosednih krajev, kakor tudi od Vipavske strani. Po kratkem odmoru je odšlo vse k veliki službi božji v župno cerkev. Služil jo je g. prof. dr. Lampe iz Ljubljane, ki je imel tudi propoved, dokazujoč da vera katoliška je vera božja; na primernem mestu je vpletel tudi Cigaleta kot moža verskega prepričanja. Po cerkvenem opraviu zbralo se je vse mnogobrojno občinstvo blizu na malem trgu pred spomenikom, ki ga je sedaj odkriti bilo. Krepak zbor sl. Idrijske čitalnice, pod vodstvom rudniškega učitelja g. Novaka in s priljubljenim tenoristom g. Kosom, zapoje Jenkovo „Molitev“, a za tem nastopi na posebnem odru g. dr. Ferjančič kot slavnostni govornik ter s prepričevalno, iskreno besedo razvije sliko dšlovanja Cigaletovega in pomen tega štiridesetletnega delovanja za narodno književnost, slovensko jezikoslovje in slovensko uradovanje. Ta poučni govor je ob jednem vnel srca vsega občinstva, da je konečno z govornikom vred zaklicalo hvaležao in navdušeno: „Slava Cigaletovemu spominu!“ Odstré se zdajci mej železno ograjo bela marmornata piramida in zasvetijo se v zlatih črkah naslednji napisi: (predaj)

V črnovrški občini, v Lomeh št. 12, je bil rojen
2. kimovca l. 1819.

Matej Cigale,

slovenski pisatelj, urednik državnega zakonika, umrl kot vladni svetovalec dne 20. malega travna l. 1889.

na Dunaju.

„Jeden poglavitnih stebrov mile slovensčine in jeden največjih dobrotnikov slovenskega ljudstva.“

Postavili častilci l. 1894.

(Na desni strani.)

„Človeku je namen ožlahtniti srce in približati se božji svetosti.“ M. Cigale.

(Na levi strani.)

„Kar zrak stvarjem je narodu narodnost.“ M. Cigale.

Gostje so si radostno ogledovali lepo in ukusno delo, mej tem pa je omenjeni pevski zbor pel dve veličastni slovenski pesmi.

Pri banketu na to so se gorenji prostori gospe Lampetove do kraja napolnili odličnega vnanjega občinstva, a za jedno mizo so sedli krepki Črnovrški možje z uniformovanimi gasilci vred. Posebno pa je bilo zanimivo, da je pri tej mizi sedel tudi brat pokojnega slavljenega Cigaleta, 86letni starček, sedanj posestnik Cigaletove rojstne hiše. Sedaj je bilo moči pregledati slavnostne goste. Društvo „Pravnik“, ki se je vzlasti zavzemalo za to slavnost, zastopala sta poleg načelnika g. dra. Ferjančiča še odbornika gg. dr. Babnik in dr. Majaron. Za „Matico Slovensko“ sta prišla predsednik gosp.

prof. Levec in tajaik g. E. Lah, a za družbo sv. Mohorja gg. prof. dr. Sket in prof. Apih iz Celovca. Slov. pisateljsko društvo v Ljubljani je zastopal g. Funtek, a slovenski klub na Dunaji g. dr. Murko. Zastopana sta bili tudi dijaški društvi „Sava“ in pa „Tatran“. Osobito lepo udeležbo sta pa poslali Čitalnica in „delavsko bralno društvo“ iz Idrije. Izmed posameznih gostov smo zapazili: gg. okrajna sodnika Gandinija iz Idrije in Gabrijelčiča iz Ajdovčine, g. zdravnika dra. Kendo iz Vipave, g. avskultanta Fona iz Trsta, gg. dra. Franko, Tausasa iz Ljubljane itd. Bila je sploh lepa družba iz raznih stanov in krajev, katero je še posebej dičilo več dam. Kratkih spominskih govorov, odnosno napitnic je bila cela vrsta pri tem banketu. Naj se nam odpusti, če ne podamo njih vsebin, ker bi bilo preobširno. Gromovitim pritrevanjem je bila vzprejeta prva napitnica, katero je načelnik slavnostnega odbora, gosp. Pipan izpregovoril Nj. Veličanstvu cesarju. Govorili in nazdravljali so: Črnovrški rojak in stud. med. g. Raznožnik slavnostnemu govorniku in državnemu poslancu dru. Ferjančiču; — Črnovrški posestnik gosp. Vidmar veleučnemu gosp. prof. dru. Lampetu slovečemu domačinu, osobito zaslužnemu za to slavnost; gosp. prof. Levec v imenu „Matic Slovenske“, povdarjaje Cigaletove zasluge osobito za ta književni zavod, Črnovrškemu kraju kot zibel Cigaletovi; — gosp. dr. Majaron, naglašaje v juridično-saljivi obliki, da je trudoljubivi odbor Črnovrških mož opravil nekaj, kar so bili opraviti poklicani v prvi vrsti slovenski pravniki, temu slavnostnemu odboru, osobito načelniku gosp. Pipanu in sodelujoči č. duhovščini; gosp. učitelj Šemerl društvu „Pravniku“; g. stud. phil. Poljanec navzočnemu ženstvu; g. Funtek pevcem iz Idrije itd. Mej zdravicami so peli Idrijski gg. pevci vrlo lepo slovenske zборе. Družba je bila od tega in od lepih govorov, pa nič manj od vrle postrežbe prišla v najlepše veselje, ko je okolo 4. ure g. Pipan spregovoril zadnje besede, izražujoč zahvalo vsem udeležnikom in drugim, ki so pomagali napraviti v Črnem vrhu tako lep dan in pozivajoč na pot v Lome, k rojstveni hiši Cigaletovi.

Pičlo uro smo rabili do tja preko senošetij in po čednih gozdih potih (vrlo ljudstvo je celó na to gledalo!). Tako nekako prav v kotu ozke dolinice na samem stoji hiša, v kateri je zagledal beli dam Matej Cigale. Obdajajo jo gospodarska poslopja, sadni vrtovi in pa gore, precej visoke gore. „Dobra hiša“, ki je imela skrbne gospodarje, kakeršen je tudi sedanj, — to se jej vidi na prvi pogled. Da je danes okolo nje vse praznično, da je sama vsa v zastavah in v zelenih kitah, kdo bi se čutil? Tam na vrtu je gostoljubnost improvizovala celo mize in klopi... Ko je bilo slavnostno občinstvo tu zopet zbrano in je solnce ravno z zadnjimi žarki zlatilo vrhove gorá nad nami, stopil je Lomovski podžupan g. Rudolf na oder pod drevo in nas s tako jasno besedo pozdravil v imenu najbližjih rojakov Cigaletovih, da je v jednem hipu pridobil vsa srca za se, a jih tudi pripravil za to, kar je imelo še priti. Tu mislimo govor g. prof. dra. Lampeta, ki si je dal nalogo, da s poljudno besedo pové zbranimu narodu, kaj vse je „ta-le kmetaka kočá“ dala slavljenu Mateju. Ko je ta velespoštovani duhovnik govoril o materi, ki je malemu Cigaletu dala ljubi jezik slovenski, ko je govoril o očetu, kojega borba za pravico po nemških papirjih je Cigaletu obudila misel, da mora postati pravnik in gojitelj slovenskega uradnega jezika, ko je vse to tako pravil, kakor bi vsakemu hotel dati srce od svojega srca — tedaj ni skoro nobeno oko več brez solz ostalo. In naj reče, kar kdo hoče: to je bilo najboljšje, najslajše na celi slavnosti! Po dr. Lampetovih besedah, ki bodo trajale, dokler bode kdo udeležnikov živ, padla je zavesa raz ploščo v hišnem zidu in čitali smo na njej besede:

V tej hiši
se je rodil dne 2. kimovca l. 1819.

Matej Cigale
slovenski pisatelj

umrl dne 20. malega travna l. 1889 na Dunaji.

V tem delu slavnosti je preskrboval petje pevski zbor — uniformovanih gasilcev Črnovrških bodisi pri odkritji plošče, bodisi kasneje na vrtu, kjer smo še nekoliko posedeli, poslužujoč se gostoljubnosti g. kaplana A. Stroja. Še nekoliko zasebnih pomenkov — in treba si je bilo podati roke ter raziti se v hladnem mraku na svoje domove.

Tako je bilo. Uverjen bodi vsak, da je bila slovesnost vredna Cigaletovega spomina, posebno v

tem oziru, da je bila resno ljubezniva, globoko in vendar prijazno osnovana, kakeršna je bila narava Mateja Cigaleta. In videli smo tudi, da je ljudstvo, katero je delalo ozadje celi slavnostni eliki, prav tako še, kakeršno je bilo, ko je Cigale iz njega izišel: modro, pošteno, zdravega mišljenja in pridnih rok. Čast Črnovrščem in Lomovcem, osobita čast prirediteljem lepega, spominskega dne!

Domače stvari.

— (Ivan Bric †.) Včeraj dné 28. t. m. ob 7. uri zvečer je po dolgem bolehanju umrl v Lescah za srčno kapjo okrajni sodnik Radovljiški in c. kr. deželnega sodišča svetnik g. Ivan Bric. Truplo pokojnikovo prepeljejo v Ljubljano, kjer bode pogreb dné 30. t. m. ob 5. uri popoldne od državnega kolodvora k Sv. Krištofu. Svetnik Bric je bil ud mnogih narodnih društev in v vsakem oziru poštenjak. Lahka mu zemlja!

— (Osobne vesti.) Poštama kontrolorjema sta imenovana gg. Ivan Vagaja in Valentin Klausner v Trstu; glavnim blagajniškim kontrolorjem v Trstu oficijal g. Jož. Čenčič v Paznu; poštami blagajniki gg. Fran Colloretto in Fran Fabiani v Trstu in Nikolaj Radman v Opatiji; za kontrolorje poštne blagajnice gg. Ivan Mevla, Henrik Mallner in Henrik Kobav v Trstu. — Grof Josip Anton Barbo Vaksenštajnski je imenovan komornikom.

— (K ustanovitvi gimnazije v Kranji.) Občinski zastop mesta Kranjskega je, kakor se nam poroča, v slovesni svoji seji dne 26. avgusta t. l. povodom ustanovitve državne gimnazije v Kranji soglasno votiral zahvalo naslednjim gospodom na zasluznem njihovem prizadevanju za pridobitev gimnazije, namreč gg. c. kr. vladnemu svetniku Josipu Merku; c. kr. deželnemu šolskemu nadzorniku Jos. Šumanu; dež. glavarju Otonu Deteli; državnim poslancem: pl. Globočniku, Kljunu, Šuklje-ju, dr. Ferjančiču; deželnima poslancema: Murniku in dr. Tavčarju; in c. kr. okrajnemu glavarju dr. Gattetenhoferju. Poslednjemu sporočilo se je zahvala takoj po deputaciji, drugim gospodom pošljejo se baje zahvalne diplome. Gimnazija v Kranji otvori svoj prvi in drugi razred sredi meseca septembra t. l. začasno v prostorih razpuščene male gimnazije. Vodja g. prof. Hubad je že došel v Kranj, sprejema oglasitve učencev in daje radovoljno starišem potrebna razjasnila.

— (Kamnik in gimnazija v Kranji.) Iz Kamnika se nam piše: Mesto Kamnik in z njim celi sodni okraj Kamnik, izvzemši občine, ležeče ob Kranjski meji, vložile bodo te dni s podpisu dotičnih županov prirejeno prošnjo, naj se razveljavi naredba visokega ministerstva, s katero je mesto Kamnik in sodni okraj prisiljen pošiljati svoje sinove v Kranjsko gimnazijo zaradi neprilicne zveze s Kranjem in drugih okolnosti.

— (Kronski darovi družbi sv. Cirila in Metoda.) Uredništvu našega lista je poslal: Neimenovan rodoljub v Ljubljani 4 krone. — Živio!

— (Za „Narodni Dom“) v Ljubljani je poslal uredništvu našega lista: G. I. Glinški v Spodnjem Rožu na Koroškem 10 kron. — Živio!

— (Izpred porotnega sodišča.) Tudi včeraj so bile pri tukajšnjem porotnem sodišču tri obravnave. Pri prvi je bil 24 let stari samski hlapec Jakob Majdič iz Dola obtožen hudodelstva uboja in težke telesne poškodbe. Dne 25. junija je bilo ženitovanje Alojzija Zidarja na njegovem domu v gostilni v Dolu. Zvečer so fantje iz Dola in Kleč prišli voglarit; Zidar jim je dal sodček piva ter posebnega godca. Zaradi takozvanega „krštenja“, to je onega popivanja, katero plača fant, preden je vzprejet v družbo, da sme v vas hoditi, nastal je bil mej fanti prepir ter splošno ruvanje in cukanje. Hlapec Jakob Majdič je potegnil nož ter zabodel z njim najprej Janeza Tihelja, potem pa še Janeza Tekavca. Poškodba, prizadeta Janezu Tihelju na levo stran prsi, je ranila srce ter povzročila v nekaj minutah smrt ranjenca, Tekavcu pa je bila prizadeta težka telesna poškodba. Ker obdolženec dejanja ne taji ter je tudi po pričah dokazana njegova krivda, potrdili so porotniki vprašanja glede hudodelstva uboja in težke telesne poškodbe, vsled česar je bil Majdič obsojen na pet let težke ječe, poostrene z jednim postom mesečno. — Pri ostalih dveh obravnavah sta bila obtožena posestnikov sin Vinko Rozman in Zgornjih Gorij hudodelstva težke telesne poškodbe, France Debevec iz Padeža pa hudodelstva uboja; na podlagi

porotniškega izreka pa sta bila oba od obtožbe oproščena.

— (Najden človešk skelet.) Od gosпода J. Pavlina hiše na Marijinem trgu do Ljubljane gradi se nov kanal. Pri razkopavanju našli so danes delavci komaj meter globoko na dobro ohranjen človešk skelet. Kakor se sudi, bil je dotični za časa vojske s Francozi pred kakimi 80 leti tam zakopan.

— (Nesreča pri vojaškem streljanju.) Pri Logatcu vršilo se je včeraj vojno streljanje topništva in pehote. Pri tem pripetila se je nesreča, da je eksplodirajoč šrapnel dva topničarja težko ranil. Ranjenca prepeljali so v tukajšnjo bolnico.

— (Vročina.) Zadnje dni smo imeli izredno gorke dneve in je postala vročina skoro neznosna. Termometer se je popel zopet nad 30° C. in so tudi večeri in jutra prav topla. Iz raznih krajev se poroča o silni vročini, ter je temperatura jako visoka in presega za več stopinj normalno toploto, običajno v tem času.

— (Nesreča na Golem pri Igu.) V nedeljo se je nadičitelj g. Fran Trošt vozil s svojo fisharmoniko domov. Konj se je splasil in prevrnil voz, g. Trošt pa je padel tako nesrečno, da si je nogo zlomil.

— (Novi firmi.) Ker se je razdružila skupna firma Sbil in Petrovčič v Mokronogu, jo je okrožno sodišče v Novem mestu izbrisalo iz zapisnika združenih firm. V zapisnik posamičnih firm pa sta se vpisali novi firmi Jernej Sbil v Mokronogu in Jakob Petrovčič v Trebnjem.

— (Delavsko bralno in pevsko društvo v Mariboru) priredi s sodelovanjem taboraškega zbora Mariborske čitalnice pod vodstvom gosp. Mirosl. Nerata dné 2. septembra t. l. v prostorih hotela „Nadvojvoda Ivan“ veselico. Začetek točno ob 7. uri zvečer. Redni, kakor i podporni udje so prosti vstopnine. Vstopnina za neude 20 kr., za obitelj 40 kr.

— (Prvi shod nove „Kmetijske družbe za Trst in okolico“) je bil minulo nedeljo v Sv. Križu in je bil prav dobro obiskan, kakor bi se ne bilo nadejati pri odnošajih, ki vladajo v tem selu. Zbralo se je do 100 poslušalcev, večinoma domačinov. Za idejo, osnovati vinarsko združenje, so se kmetje prav živo zanimali, istotako so naglašali veliko važnost kmetijske družbe za Tržaško okolico.

— (Turški častniki v Trstu.) Pod vodstvom generala von der Goltz paše je došlo v nedeljo v Trst 17 turških častnikov iz Carigrada. Odpeljali so se še isti dan preko Dunaja v Berlin. Ko se priuče nemškemu jeziku, se bodo razvrstili v razne oddelke nemške vojske. Čez tri leta se vrnejo zopet v Turčijo.

— (Dober lov.) V Trstu so zasačili finančni stražniki te dni v velikem kanalu dva čolna, v katerih je bilo polno sodčkov špirita. Na čolnih ni bilo nikogar, ker so tihotapci odnesli pete. Zasačeno blago se je takoj prodalo in se je skupilo zanj 353 goldinarjev.

— (Abiturijentske veselice v Kastvu) se je udeležilo tudi mnogo Slovencev. Čistega dohodka za istersko družbo sv. Cirila in Metoda je vrgla veselica 83 gld.

— (Intronizacija novega škofa) prevzv. monsignora Andreja Šterka se je slovesno izvršila minulo nedeljo v Krku.

— (Proti hrvatskemu jeziku na železnici.) Kakor poroča „Hrvatska“ iz Reke, je tamošnji železniški postaji došla iz Budimpešte naredba, s katero se ne dovoljuje več, da bi oni nižji uradniki Hrvati, ki ne poznajo madjarskega jezika, delali izpite v hrvatskem jeziku. Tako se korak za korakom odriva hrvaščina iz Reke — a „narodna“ stranka v Zagrebu — molči.

Slovinci in Slovenke! ne zabite družbe sv. Cirila in Metoda!

Razne vesti.

* (Nesreča pri vojaških vajah.) Ko so vojaki odšli iz Temešvara k divizijskim manevrom, so vsled silne vročine obležali po prvih 20 kilometrih trije vojaki mrtvi vsled solučarice, sedem pa se jih je zgrudilo brez zavesti.

* (Obglavljen) bi bil imel biti včeraj v Lavalu na Francoškem Abé Bruneau, ki je bil pred dvema meseci obsojen na smrt. Umoril je namreč svojega župnika, katerega je prejel okradel. Krvnik Deibler je že došel v Laval s giljetino in svojimi pomočniki. Ker je pa zagovornik Bruneau-a brzojavno prosil predsednika republike avdijence, se je izvršitev sodbje brzojavno odgodila za negotov čas. Množica ljudstva razgraja pred ječo in zahteva, da se smrtna obsodba izvrši. Krvnik čaka v Lavalu, kako se reši ta stvar.

* (Neprestreljivi oklep krojača Doweja) daje časnikom še vedno dosti gradiva. Dowe nadaljuje zdaj po raznih nemških mestih svoje javne poskušnje. Dowe trdi, da je bil oklep, ki se pri vojaških poskušnjah v Spandauu ni obnesel, ponarejen. Vest, da je bil Dowe v Aachenu pri nekem poskusu ustreljen, se oporeka.

* (Roparstvo v Italiji.) Blizu Castellamare v Siciliji je napadlo devet osemljenih banditov hišo najemuika Tume, ko je bila ravno vsa obitelj pri kosilu. Tri člane rodbine so lopovi umorili z noži, ker niso našli nič denarja, ostale štiri pa so mučili in konečno do smrti pretepli. Potem so oropali vso hišo in jo popolnoma razrušili.

* (Oropana pošta.) Pri Abessante na Beneškem je napadlo pet osemljenih lopovov vožno pošto. Odnegli so vsa pisma in vrednostne pošiljke ter oropali davkarju Gambi 13.000 lir. O storilcih ni nobenega sledu.

* (Blazni železojede) v Lankasterski bolnici za umobolne, o katerem smo poročali včeraj, je umrl pet ur po operaciji. Želodec je imel na več straneh po zavžitih žrebljih prevrtan.

* (Zgorelo gledališče.) V „Royal-County-Theater“ v Readingu, v severni Ameriki je treščilo dne 25. t. m. jutru in je pogorelo poslopje z vsem dragocenim inventarjem. Ponesrečil ni nikdo pri tem požaru.

* (Na križ pribito) so našli gozdarji v Kentucky-u v Ameriki lepo mlado žensko. Sirota, ki je bila na rokah in nogah z žreblji pribita na križ, je bila še živa, akopram so jo nje mučitelji še pred križanjem hudo trpinčili. To je baje najnovejša kazen, s katero v Ameriki ljubosumne žene kaznujejo svojo temovalko.

* (Invalidni zavod za — konje.) Na Angleškem se je ustanovilo nedavno po nagibu vojvode Portlandskega „Počivališče za konje“. Zbralo se je potom podpisov 200.000 mark. V pozivu za podpise se je poudarjalo, da konj normalno živi 35 let, ako je dobro držan, da se torej večini konj konča 10 let življenja, kar je krivično.

Književnost.

— „Slovanski Svet“ ima v št. 16. naslednjo vsebino: Poljaki; — Češko državno pravo, dinastija in češki Nemci; — Istim smješkom; — Iz poezij J. Stritarja; — Pogreb srca; — Oglianus li krugom . . .; — Največi jadi; — Iz „Rodoljubka“; — O. A. A.—oj; — Črna knjiga; — Početkom počitniča; — Dopisi; — Ruske drobtinice; — Ogled po slovanskem svetu; — Književnost.

— „Vienac“ ima v št. 34. naslednjo vsebino: Zmaj: Što je palo u nevrieme inje . . .; — Ksaver Šandor Gjalski: Radmilović; — Mirza Safvet: Čarno oko! — Alois Jirásek i Stjepan Karlov: Raj svijeta; — J. Milčetić: Vladislav Vežić; — Od Zagreba do mora; — Listak. — Slika: Papa Lev XIII. u vatikanskim vrtovima.

Brzojavke.

Dunaj 29. avgusta. Pri državnem stavbinskem uradu za Kranjsko so imenovani: inženjerja Ivan Böltz in Anton Schwab višjima inženjerjema, stavbeni adjunkti I. Neumayer, Boleslav Bloudek in Julij Hilbert za inženjerje.

Dunaj 29. avgusta. Sodni pristav pri deželnem sodišču v Trstu dr. Andrej Sancin je imenovan namestnikom državnega pravdnika v Gorici.

Beligrad 29. avgusta. Kralj Aleksander je naročil Garašaninu, naj posreduje pri kraljici Nataliji, da dovoli kralju, da jo obišče v Biarritzu.

Beligrad 29. avgusta. Cankov je dopel sem in čaka odgovora na brzojavno prošnjo, naj se mu dovoli povratek na Bolgarsko.

Pariz 29. avgusta. „Journal des Débats“ javlja iz Senegala, da sta bili v Timbaktu dve francoski stotniji premagani in pobiti vsi možje.

Rim 29. avgusta. V Livornu je v kopališču Pancaldi eksplodirala velika bomba, ki pa ni prouzročila nikake večje škode niti nesreče, ker je bila slabo sestavljena.

